

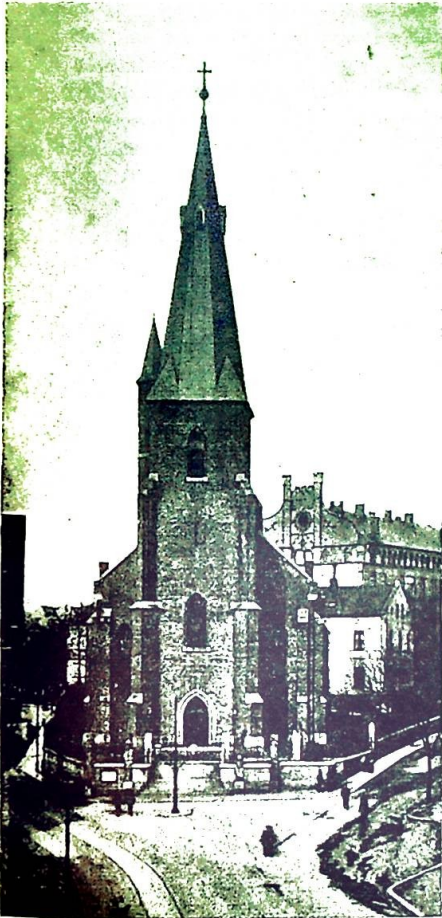
ST. OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

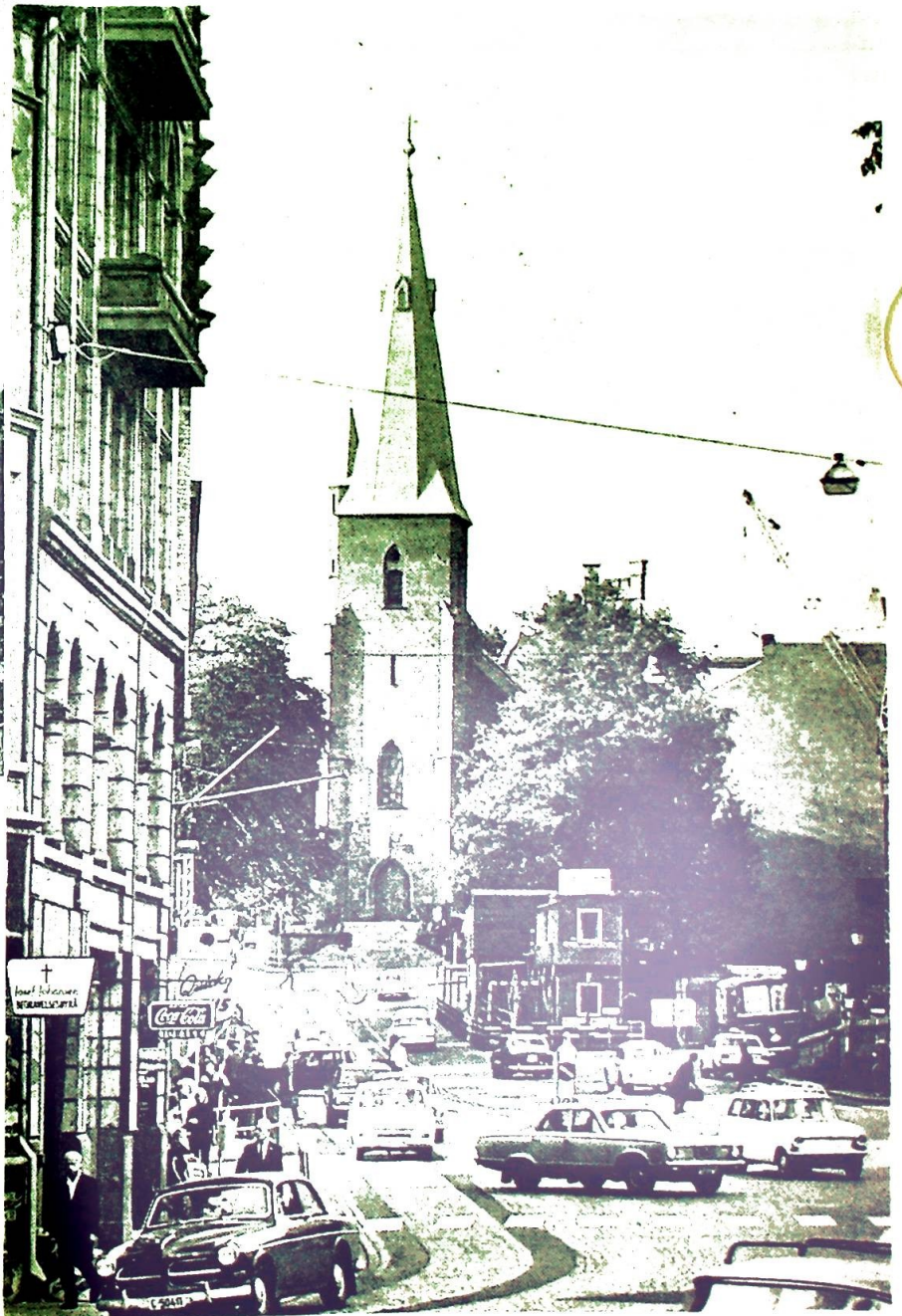
N R. 18

80. ÅRGANG
21. SEPTEMBER

1968

125 ÅRS
JUBILEET
I NORGE

DEN KATOLSKE KIRKE I NORGE 125 ÅRS JUBILEUM 29. SEPT.

Program for feiringen av jubileet i Oslo.

- Kl. 11.00: Høymesse i St. Olavs kirke.
Konselebrasjon v/biskopene
John W. Gran, Oslo Katolske Bispedømme,
Johs. Rùth, Det Apostoliske Vikariat, Trondheim,
Johs. Wember, Det Apostoliske Vikariat, Tromsø.
- Kl. 13.00: Bekransning av Prestenes Gravsted på Vår Frelsers Grav-
lund, derefter bekransning av Krigsminnesmerket ved
St. Olavs kirke.
- Kl. 14.00: Festmøte i Frimurerlogens Festlokaler.
Velkomsthilsen v/Alfred Tact.
Prolog av forfatterinnen Vera Henriksen, lest av skue-
spilleren Rolf Sand.
Frimurerens orkester spiller.
Festtale v/lektor Fr. Werring.
Hilsningstaler.
Avslutning v/biskop John W. Gran.

BIAFRA!

Bidrag til den krigsrammede befolkning
mottas av Caritas Norge.
Fagerborggt. 17, Oslo 3. Postgiro 20 20 88.

FRA OSLO KATOLSKE BISPEDØMME

H. H. Biskopen har fra og med 1. oktober løst pastor *André Hæck* fra hans hverv som sogneprest ved St. Torfinn kirke, Hamar, og innvilget ham permisjon på ubestemt tid.

Pastor *Dr. Johannes J. Duin* er fra samme dag løst fra sitt hverv som sogneprest ved St.

Peters kirke, Halden, og utnevnt til sogneprest ved St. Torfinn kirke, Hamar.

Pastor *Olav I. Wæring* er fra og med 1. oktober løst fra sitt hverv som første kapellan ved St. Olavs kirke, Oslo, og utnevnt til sogneprest ved St. Peter kirke, Halden.

I kommende uke møtes de nordiske biskoper i Helsingfors. På dette bildet ser vi fra venstre biskopene Wember, Rùth, Taylor, Gran, Martensen og Verschuren.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høymesse
OSLO: St. Olavs kirke, Akersveien 5. Biskopen og prestegården 20 72 26. Sogneprestkontoret 20 72 44	7.00 9.00 9.45 og 19.00	11.00
St. Hallvard kirke, Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35 18.00	11.00
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.00 11.30	10.00
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 21 21	8.30	—
Grefsen kapell, Glade vei 23, tlf. 212355	11.00	9.30
Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 21 25 87		10.00
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	11.00
BERGEN: St. Paul kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15 410	9.00 19.00	11.00
Vår Frue kirke, Helleveien, tlf. 57 353 — 57 707	9.30 19.00	—
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelenstgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
PREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvg. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresia kirke, Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMER: Mariakapellet, Weidemannstgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romerikstgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverres gt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
SARPSBORG: St. Olavs kapell (1. og 3. søndag) O. Haraldssonstgt. 49, tlf. 53765	17.30	—
STABEKK: Maria kirke, Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45
STAVANGER: St. Svithun kirke, Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 214	8.45 19.00	11.00
St. Elisabeth hospital, lla tlf. 21 670	6.15	—
KRISTIANSUND N.: St. Eysteim kirke, Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00
LEVANGER: St. Torfinns kirke og St. Eysteins sykeheim, Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: Vår Frue kirke, Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00
TROMSØ: Vor Frue kirke, Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 50, tlf. 81 050	6.20	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Mikael kirke, Salsgt. 52, tlf. 1447 (1. VII—31. VIII (St. Elisabeth Institutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30

TILBAKEBLIKK VED EN MILEPEL

Hundre og fem og tyve år er ikke noe overveldende stort tall, i en to tusen år gammel kirke. Dessuten er det ujevnt: På 100-årsdagen for den katolske kirkes gjeninnførelse i Norge i 1943, som en god del av oss husker, var landet okkupert, tidene onde og hele situasjonen lite gunstig for feiring.

Ser en nøkternt på tingene, som blant andre vår biskop gjør det i et forord til jubileumsprogrammet, har disse 125 års katolsk nærvær i det moderne Norge simpelthen vært en prøvetid — for oss norske katolikker. Hvordan har vi bestått den prøven?

Det som skjedde i 1843 var i all enkelthet at kong Carl Johan Bernadotte, som ikke helt hadde glemt at han var en monark utgått fra Den store franske revolusjons idéer om frihet, likhet og brorskap, innrømmet en håndfull utlendinger i Christiania en dispensasjon fra de ganske drakoniske norske lovene mot enhver «papistisk» virksomhet. Det får en vel kalle en trang fødsel for moderne norsk katolisisme — det var ikke nettopp noe folkekrav.

Ser en så tilbake på de forgangne 125 år, konstaterer en den meget beskjedne og langsomme vekst som gjør den katolske kirke umiskjennelig norsk, dels gjennom utenlandske familiers naturalisering til gode nordmenn, dels gjennom konversjoner. Denne utvikling har heller ikke, som tilfellet er i Sverige, vært vesentlig forstyrret ved at utenlandske flyktninger og fremmedarbeidere fullstendig har druknet det «innfødte» element.

I et lengre perspektiv oppdager en også noe annet: Disse 125 år har vært preget av at både det norske samfunnet og den katolske kirke har undergått viktige forandringer. *Henrik Wergeland* stod på vennskapelig fot med den første katolske sogneprest i Christiania, pastor *Montz*. I dét, som i så meget annet, var han aparte — hans favn var usedvanlig vid. For i, la oss si 100 av de 125 årene vi feirer, var katolisismen en vederstyggelighet hinsides ord for flertallet av våre landsmenn — en ensidig og intolerant oppdragelse og en *splendid isolation* fra det kontinentale Europas religiøse liv sørget for dét. Hetsen, kampen, polemikken preger dessverre det meste av dette tidsavsnitt. «St. Olav»s redaksjon ville måtte rødme over noen av sine etter hvert 80 årganger, dersom de angrep bladet svarte på, ikke gikk bladets egne utgytelser en høy gang i ukristelig arrighet og uforstand. Det er sterke ord, men enhver kan lese seg til at de ikke er for sterke.

Her har vårt samfunn forandret seg til det bedre. Kynikeren ville vi: Det var avkristningen som omsider skapte toleransen overfor annerledes troende i Norge: Katolikk fikk man lov til å være først da troen på den statskirkelige ortodoksi begynte å vakle i folket. Fullt så enkelt er det ikke. Vel ble religionsfriheten stort sett fremmet av folk som gjerne sto kjølig innstilt til den ene saliggjørende lutherske tro, og til kristendommen overhodet. Men også norske kristne innen den 96% dominerende statskirke har fått del i den *kulturvekst* som vårt samfunn har gjennomlevd. Siden siste krig har vi åpnet oss på en større, europeisk og internasjonal virkelighet.

Provincialismen avvikles, verdensperspektivet tar dens plass. I 1939 var ordet «katolikk» naturlig assosiert med ordet «dissenter» her i Norge: Et støvgrann innenfor de ca. 4% som ikke tedde seg religiøst som alle andre. I 1968 er ordet «katolikk» spontant en minnelse om en verdenskirke, den katolske «konfesjon» som alene er større enn alle de andre kristendomsformer tilsammen. Det er litt av en mentalitetsforandring. Og våre kår er deretter: På 125-årsdagen har vi norske katolikker intet vesentlig å bebreide det menneskeverdige samfunn vi lever i, og føler en dyp, hengiven solidaritet med.

Men den katolske kirke har jo likeledes lært ett og annet i denne tiden, også hos oss. I 1920- og 30-årene satset vi katolikker inntil urimelighet på den historiske hukommelse i et folk som vitterlig har svært kort historisk erindring: Vi var «gamlekyrkja», for å bruke nasjonalromantikkeren og konvertitten *Lars Eskelands* ord. Konvertitter som *Karl Kjelstrup* og *Sigrid Undset* markerte også sterkt båndet med den middelalderiske fortid. Kirken var, i sin holdning, «mot-reformatorisk», uøku-menisk og uforsonlig i sin tilknytning til hos oss døde tradisjoner, og i sin avvisning av tre seklers ikke-katolsk religiøs skjebne i Norge.

Det 2. Vatikankonsil betød her, som på så mange områder, en dyptgripende mental omstilling, som ennå bare er i sin begynnelse, men som allerede tydeliggjør et avgjort generasjonsskifte i norsk katolisisme. De unge katolikker lever i et nytt, annerledes og bedre perspektiv. Allerede ser vi, ved dette jubileum, konturene av en katolsk integrasjon i norsk virkelighet som de utholdende og offervillige pionerene for kirkens gjenreisning på norsk grunn bare kunne drømme om. Det er gledelig. Og det er fremtiden.

HRM.

Begynnelsen var beskjeden. I dette kondemnerte huset hvor også Ivar Aasen engang bodde, begynte St. Josephssøstrene sin idag omfattende virksomhet.

Å. R.:

PERSPEKTIV FOR MGR.

nådd en kontakt og innflytelse som går til dels langt ut over vårt heller ringe antall, også på områder hvor vanligvis de religiøse samfunn har lite innpass her til lands. Så vi har meget å være takknelige for, selv om vårt antall knapt er nådd opp i 8000 eller to promille av befolkningen. Men med denne vekst kan vi godt forsvare og rettferdiggjøre vår innsats og i økumenismens tidsalder se på vårt nærvær som betydningsfullt og lovende. Med oss er den kristne kirke tilstede i Norge, i hele sin fylde og derved muligheten for den dialog i kjærlighet som er økumenismens sanne vesen.»

På bildet over disse linjer skuer den mektige biskop Fallize dels mot hovedalteret i den nye, dristig formede fransiskanerkirken i Oslos østlige bydeler, dels ned på administrasjonsbygningen i det snart bruksklare skole- og ungdomssenteret Mariaholm ved Øyerns sydende. Og perspektivet er videre enn det, han kunne sett mot St. Ansgar kirke i Kristiansand, opp til Vår Frue kirke på Helleveien i Bergen, til det nye gudshus i Levanger og videre til St. Mikael i Hammerfest, rett ut i ishavet. Den katolske biskop i Norge ved århundreskiftet kan konstatere at den katolske kirke i landet har lagt alen til sin vekst siden han virket. På samme måte kunne vi gått enda lenger tilbake og gjengitt et bilde av biskop Studach eller pastor Montz eller forsåvidt en av de få ukjente trosfeller som begynte det hele igjen i 1843: trass i tilbakeslag og feilgrep og skuffelser har det skjedd mange viktige og oppmuntrende ting på de 125 årene som har gått siden katolikkerne igjen fikk lovens rett til å leve efter sin tro i riket.

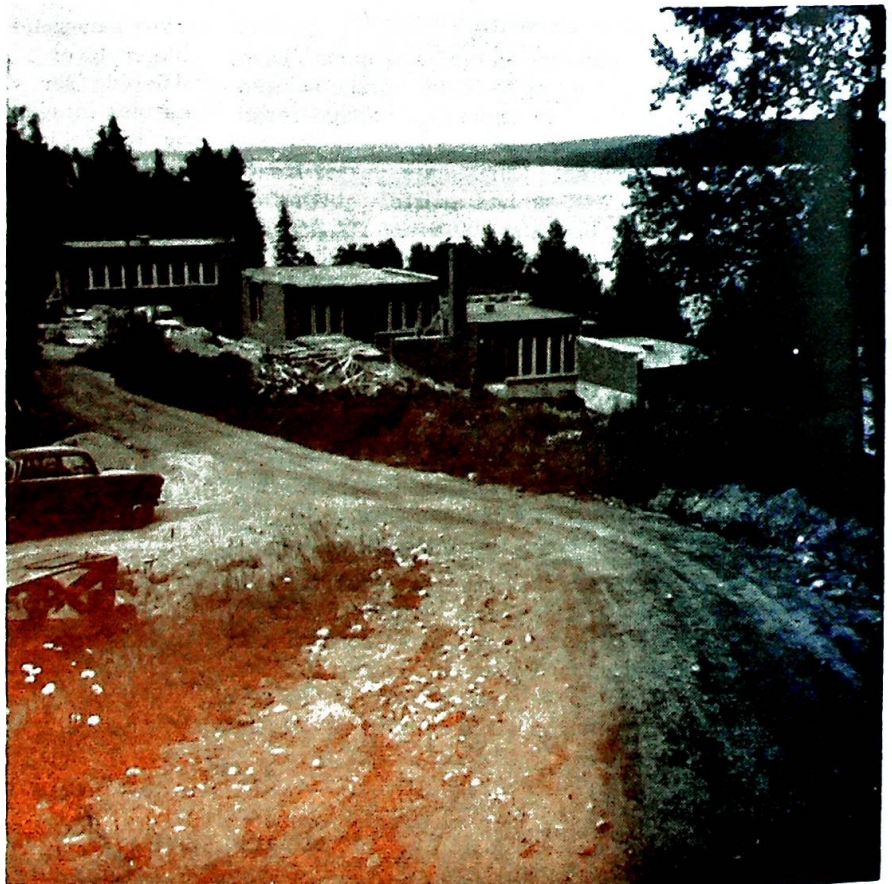
I det hele tatt:

Biskop John W. Gran sa nylig dette: «Når vi kan være fristet til å synes at det ikke går fremover med oss, burde det være en trøst og en oppmuntring å besinne seg litt på hva som egentlig er gjort på denne tiden. Omkring 30 sogn og rektorater, 33 kirker og kapper (søstrenes ordenskapeller ikke medregnet), 34 ordenshus for søstre, sykehus, skoler, aldershjem, barnehaver osv., ligger spredt over det ganske land. En ikke ringe litterær, kulturell og sosial aktivitet er bygget opp. Kirken har i løpet av dette tidsrom opp-

ne tilværelse den katolske kirke tilsynelatende levet i:

«Disse lyse menneskene (fra Statens håndverks- og kunstindustri-skole) som arbeider med skjønnhetens formproblemer, og som selv med latter og jordisk pågangsmot gjør byen kvikkere, går på en selsom måte glimrende sammen med de mørkkledte nonner og katolske søstre som stille kommer og går til St. Olavs kirke og Vor Frue Hospital.»

«Vi er i pavekirkenes lille Oslo kvarter med St. Sunnivaskolen og St. Josefs institutt, der vi i skumringen kan møte latinmumlende patere i kirkeklær, «nedsunket i sin blonder» som Oslo lyrikeren Per Arneberg har uttrykt det i et dikt fra disse skjeve gater som er så fulle av fred. Her lever tanken på de ytterste timelige behov, andektige stenhuggerfirmaer med gravmonumenter en gros, kors, duer og engler, og ved siden av støttene forretninger som selger kister og urner og verdige besorger de døde til deres siste hvilested. Her skal man helst ha bodd, med vindu ut til Schirmers tårn når klokkene begynner å

FALLIZE

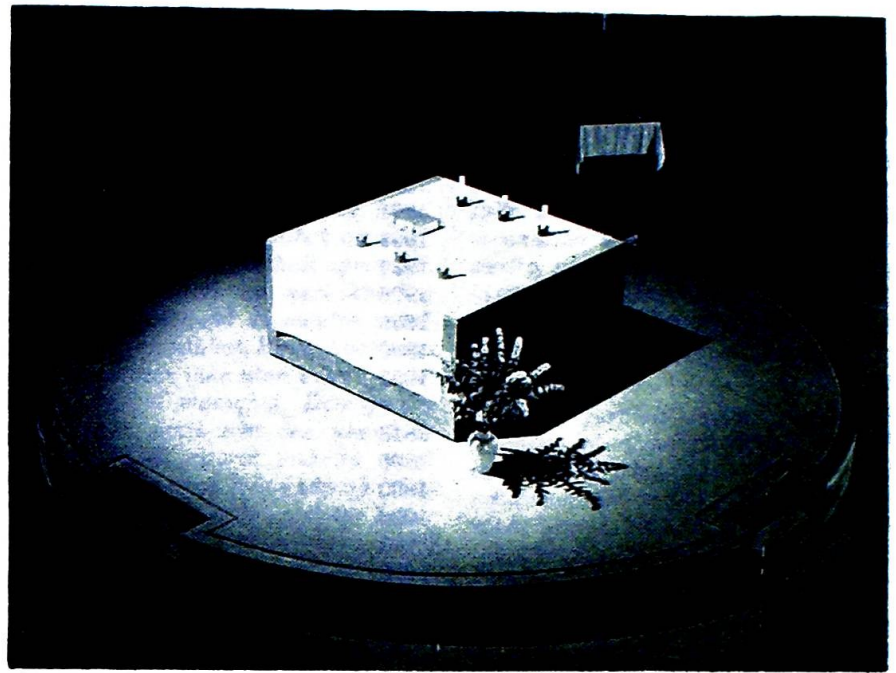
ringe grytidlig søndag morgen. Aldri så snart slutter de å kime hos katolikkene, så begynner svenskene i Margareta kyrkan på Hammersborg, og før klemtene dør ut der, setter våre egne protestanter i gang i Trefoldighetskirken, fjernere understøttet av klangen fra Vår Frelses kirke, Markus kirke og Gamle Aker. Nå er det som om de to andre ikke vil la den norske statskirken ha himmelen for seg selv lenge av gangen — de tar fatt på ny frisk, og plutselig ligger man og er i trosretningenes øresønderrivende skjæringspunkt. Er det på vårparten, nytter det ikke å blunde inn igjen. Da avløses kimingen av knallende hornorkestre som alle skal marsjere St. Olavs gate, og kornettes skarpe koster feier luften ren etter klokkekalaset så ikke en lydfille blir liggende å slenge.»

«Det skulle da være hvis brannvesenet uforvarende blander seg i konserten, og det hender. Oslos hovedstasjon ligger kloss opp til Chauteauneufs mangekantede Trefoldighetskirke og det tør nok være at både Tidemands altertavle og Middelthuns døpefont får en ekstra rystelse når de tunge bilene rykker ut med sirenene på, hylende etterfulgt av Svarte Maja fra Møllergaten 19...»

Dette strøket har selvfølgelig vært et sentrum og et hovedkvarter for mange generasjoner av norske katolikker. Her ligger domkirken. Alle visste og vet at her «holder katolikkene til». Men det hele var så stille og mystisk gjemt mellom «andektige stenhuggerfirmaer» og voksende batterier av trafikkløys i krysset at man tenkte på det som en slags lukket enhet. Intet skjedde, den bare var der. Og fremdeles kan man møte ellers opplyste landsmenn som sier: Aha, den katolske kirke i Norge, ja. Det er den opp i skjæringen mellom Ullevålsveien og Akersveien det, ikke sant...?

De blir gjerne meget forbauset hvis man forteller dem at det er et par andre katolske kirker og diverse kapeller bare i Oslo og *atskillig* andre land og strand rundt.

Kontakten er fremdeles mangelfull, men en ny åpenhet og følelse av fellesskap mellom alle «av god vilje» virker befriende. Gravemaskiner og trauste arbeidere sliter for fullt med å forandre strøket mellom St. Olav kir-

ke og Trefoldighetskirken, trafikken ved den katolske kirketrappen går tett i rushtiden. Men først og fremst forsøker vel mange å møte hverandre på halvveien for å oppklare gamle misforståelser og dumt nag. Man er i samme båt plutselig. Og 125 års katolsk virksomhet og vekst og liv får liksom for alvor vilkår til å utfolde seg midt i det samfunn hvor kirken skal arbeide og leve.

Sett på avstand er det jo en imponerende utvikling. Og en *underlig* utvikling. Man finner i St. Olav-årgangen fra 1943, krigsåret da 100 års jubileet ble feiret (så godt det lot seg gjøre) en notis om at norske katolikker i Roma den 16. april feiret messen i San Carlo på Corsoen. En kardinal celebrerte den høytidelige minnegudstjenesten — med bl. a. to nordmenn «den unge konvertitt Willem Gran og Lars Messel som acolytter».

I de 25 år som har gått siden den dagen har det skjedd ting i hele den katolske kirke. Vi har på det hjemlige plan opplevd en viktig byggeperiode i mange sogn, vi har hatt et stort Konsil i verdenskirken — og «den unge konvertitt» fra San Carlos er blitt katolsk biskop av Oslo og mgr. Fallize, Offerdahls, Smit og Mangers' arvtager.

Han sier selv om utviklingen i dagens katolske kirke:

«Vi må nok belage oss på vanskelige tider, det merkes ute, og det vil merkes kanskje mer og mer her hjemme i årene som kommer. De fleste av dere lever meget utsatt, ofte som isolerte katolikker i et miljø som ikke

lenger er kristent. Tidligere hadde dere i ryggen en Kirke som med stor trygghet og sikkerhet var seg bevisst hvor den stod og hva den stod for. Denne Kirke er i dag i oppbrudd, klippen er på vandring; nye fasetter, nye sider kommer til syne. Samtidig registrerer vi visse usikkerhetsmomenter; det hevdes meninger og gjøres eksperimenter som vi tidligere ikke ville trodd mulig. Sannheten er at Kirken i denne tid tar konsekvensen av at den lever i en ny verden, en verden som ser på seg selv mer som dynamisk og i utvikling enn som statisk og helstøpt. Og vi selv? Med konsilet som utgangspunkt må vi lojalt forsøke å skille det fundamentale fra det tidsbundne og være rede til å være med på all sann fornyelse, for det er til dels store og dyptgripende ting som skjer, både med verden og med oss, som vi ikke kan holde oss fra livet, selv om vi ville. Bak det hele finnes sannheten som er én og som vi holder fast ved slik som vi holder fast ved Kirken. For Kristus har garantert denne Kirke, ikke fra å fornye eller forandre seg, men fra å svike sin oppgave og sin grunnlegger, som selv er veien, sannheten og livet.»

Årets jubileum gjelder først St. Olavs menighet i Oslo, men så i videre forstand Kirken i Norge, menighetene i Oslo Katolske Bispedømme, menighetene i det apostoliske vikariat i Mellom-Norge og menighetene i vikariatet i Nord-Norge.

La oss gjengi en tall-oversikt over sognene i Oslo bispedømme:

(Forts. neste side)

Sted	opprettet i	1911	antall katolikker	1967	154
Arendal	»	1857	»	»	749
Bergen	»	1899	»	»	294
Drammen	»	1878	»	»	467
Fredrikstad + Sarpsb.	»	1871	»	»	147
Halden	»	1924	»	»	155
Lillehammer	»	1934	»	»	53
Haugesund	»	1926	»	»	97
Hønefoss	»	1935	»	»	64
Kristiansand	»	1890	»	»	278
Lillestrøm	»	1952	»	»	333
Moss	»	»	»	»	123
Oslo (St. Olav)	»	1843	»	»	2115
Oslo (St. Hallvard)	»	1890	»	»	902
Porsgrunn	»	1890	»	»	358
Stabekk	»	1926	»	»	177
Stavanger	»	1898	»	»	368
Tønsberg	»	1929	»	»	328

I vikariatet i Mellom-Norge er det menigheter i Trondheim, i Kristiansund, Levanger, Molde og Ålesund.

I Nord-Norge er det katolske menigheter i Tromsø, Bodø, Harstad og Hammerfest.

På alle disse steder, i syd og nord vil katolikker i slutten av denne måneden minnes jubileet — og kanskje selv være litt forundret over utviklingen og det som tross alt er bygget opp — i gode og vonde dager.

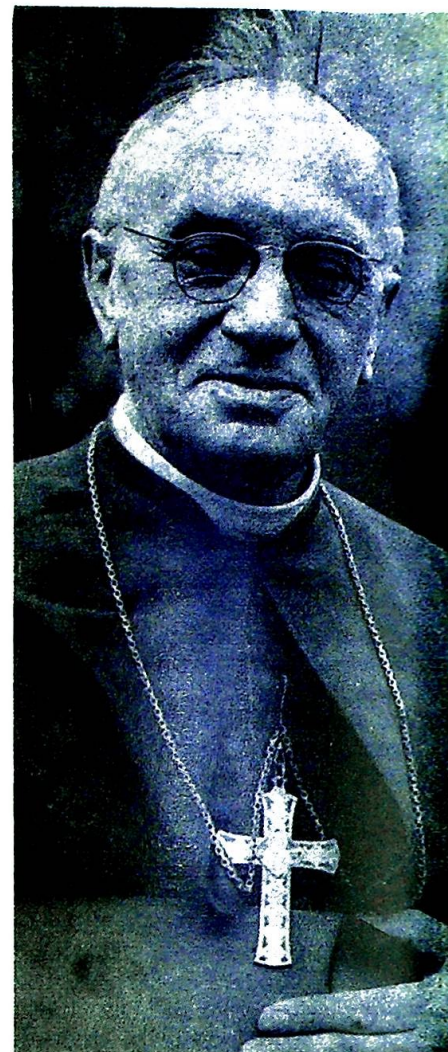
Hvordan feiret man det store jubileet — 100 års festen? Vi vet at det var dystre tider, biskop Mangers nevnte selv i en preken at man knapt visste fra dag til dag om «Vatikanet og Petersdomen ville bli skutt i grus under krigshandlingene». Og noen særlig oppmerksomhet har vel kanskje ikke jubileet heller vakt utenfor katolikkenes lille skare. Men denne flokken feiret da påskefesten og 100 års-minnet med optimistiske sinn tross alt, det viser referatene i gamle numre av vårt blad. Påskemorgen ble det holdt otte-messe av dr. Sund, de to dyktige formenn for henholdsvis Elisabethkongregasjonen og Mariakongregasjonen, fru Josefine Hansen og frk. Martha Østensvig bød til frokost i foreningslokalet, det var en liten høytidelighet siden ved prestenes graver på Vår Frelzers gravlund med taler av bl. a. disponent Carelius. Prefekt, mgr. Wember la ned en krans fra Nord-Norge kirkedistrikt osv. Og endelig ble selve pontifikalmessen celebrert i St. Olav kirke av biskopen med pastor Sund som assisterende prest og fransiskanerpater Notenboom som diakon og dominikanerpater Thorn som subdiakon. Selve prekenen ble holdt av mgr., dr. Kjelstrup.

Mange prester var samlet i koret under høytideligheten, fortelles det. Blant annet så man pastor Ugens ærverdige skikkelse, en høyaktet nestor i geistligheten. Ved orgelet satt organisten Wolfgang Olafsen, mens Rolf Østbye dirigerte sangkoret assistert av de to unge, Inger Aronsen Tjomsland og Carl Lundgren.

Men det vi ellers har lyst til er å gjengi noe av pastor Sunds lille preken på festmøtet i Sunnivaskolens gymnastikksal om kvelden:

«Våre tanker går vel først tilbake til den ringe flokk av trosfeller som kunne samles om det første alter i det lille beskjedne gudshus i Storgaten for hundre år siden . . . Med historiens mål er hundre år ikke noe langt tidsrom, og for Gud er tusen år som ett år — nei, for ham eksisterer intet tidsrom. Men for oss mennesker kan selv kortere tidsrom være betydningsfulle nok. Og for oss, kjære katolske trosfeller, betyr de hundre år vi nå feirer minnet for langt mer enn vi nesten er i stand til å fatte . . . Og tenk på den eksemplets makt som gikk ut fra de få modige trospionerer, de første konvertitter blant våre egne landsmenn — en makt som sikkert om enn langsomt har bidratt sitt til å bryte ned den mur av fordommer mot alt katolsk som hersket her i St. Olavs land, hvor trass i en ellers høytstående sivilisasjon en tåke av religiøs uvitenhet skygget for den fullstendige Gudsåpenbarings lys og varme.»

«Vi kan slå fast at pionertiden tok sine hundre år. Nå har vi lov til å se en tid i møte med stadig rikere katolsk liv . . .»

Biskop Jac. Mangers, katolsk biskop av Oslo fra 1932 til 1964.

25 år senere har mange ting hendt. Det har påviselig vært en markert stigning i tallet på norske katolikker i femtiårene, både ved barnefødsler og konversjoner, og dagens katolske kirke ligger ikke bortgjemt mer blant de «andektige stenhuggerfirmaenes» duer og engler.

Det er ikke slike «fromme saker» som møter en biskop Fallizes blikk.

KATOLSK ORIENTERING

Dominikanernes årlige innføringer i katolsk tros lære er under omarbeidelse. Denne høst er serien foredrag begrenset til fem foredrag over Evangelienes utfordring og troens problem, ved pater Hallvard Rieber-Mohn. Foredragene finner sted hos Dominikanerne, i Neuberggaten 15, fra og med fredag 4. oktober til og med fredag 1. november, kl. 20.

Det er fri adgang for alle interesserte.

BARE YTRE DISIPLIN?

I de siste ukene har vi to søndager på rad møtt en samaritan i evangeliet — først den barmhjertige og siden den takknemlige.

For de fleste av Jesu tilhørere må Hans utvetydige sympati for disse samaritanerne mildest talt ha virket irriterende. Den troende jøde hadde lite til overs for befolkningen i Samaria. Det var en befolkning som ble dannet av en blanding av israeliter som i sin tid hadde overlevd okkupasjonen og assyrere som senere hadde kommet som emigranter. Og den religiøse innstilling i landet var i sterk grad preget av dette.

Ordet samaritan var ofte ensbetydende med uortodoks, farlig liberal for ikke å si halvveis hedensk. En rettroende jøde ville da også føle seg ille berørt hvis noen skulle anbefale ham å gå i lære hos en samaritan hvis hans religiøse holdning trengte å bli korrigert. Men så ser vi at Jesus faktisk kommer med en slik anbefaling. To ganger er det en samaritan som Han offentlig betegner som et eksempel til efterfølgelse.

Jeg tror ikke det er riktig at vi skyver vekk selve poenget i Jesu vurdering ved å si: Dette vedkom bare datidens troende og ikke oss. Poenget angår nemlig i høy grad også oss.

Det som Jesus ville understreke er dette:

Der hvor Gud med rette kunne vente noe, der skjer det ingenting. Hvor Han derimot ikke ville ha noen direkte forventninger, der skjer det ting som Han blir glad og overrasket for. Eller for å si det enda tydeligere: Man burde kunne vente en mer kjærlighetsfull og takknemlig holdning av en rettroende enn av en ikke-rettroende. Imidlertid gjør vi ofte den motsatte erfaring. Det er dette vi skal huske på.

Når Jesus fremhever en samaritan — en mann som etter vanlig oppfatning vanskelig kan plasseres i et rettroende miljø — som et eksempel på kjærlighet og takknemlighet, så vil Han dermed understreke at det å være religiøs først og fremst skal berøre vår indre, ikke vår ytre holdning. Og det er det av stor betydning å vite.

Det er nok dessverre slik at man i lengre tid har overvurdert betydningen av den ytre disiplin i det religiøse liv. Noe ensidig har man ofte forsøkt å hjelpe folk til mange slags religiøse

vaner, bønneøvelser, kirkegang, fastepraksis, en viss veldedighet og slikt. Og i og for seg er dette helt udmerket. Men spørsmålet er om man ikke har stirret seg blind på disse ytre resultater. En tettpakket kirke hver søndag garanterer ikke uten videre en levende kristen menighet. Den garantien finnes først når den ukentlige samling rundt alteret virkelig er et utslag av felles tro, felles håp og felles kjærlighet. Dette ordet «felles» betyr uhyre meget. Det tåler neppe å bli blandet sammen med ufordragelighet, misunnelse, alle slags uheldige prestisjehensyn og ambisjoner. Men hvem tør påstå at den slags følelser og en slik ånd ikke forekommer i rettroende kristne kretser?

Så er det et uheldig moment til. Den kristne tro gir visse mennesker en følelse av falsk overlegenhet. Vi eier lik som sannheten slik at ingen har noe han eller hun skulle ha sagt oss. Man får heller høre på hva vi har å si. Men dermed glemmer man at kjernen i vår tro er anerkjennelsen av Gud som vår felles skaper og felles fader. Det er en anerkjennelse som slett ikke maner til overlegenhet, men til beskjedenhets, til bevissthet om egen avhengighet. I bunn og grunn er vi alle i like stor grad avhengig av den ene og samme Skaper. Hvis vi ikke er oss dette tilstrekkelig bevisste, kan det tenkes at vår overlegne og kanskje lite hensyns-

fulle holdning må tåle en korreks av mennesker som muligens ikke har noe særlig kjennskap til bibel eller katekismus, men som dog i dagliglivet viser en holdning som særlig vi kristne bør merke oss.

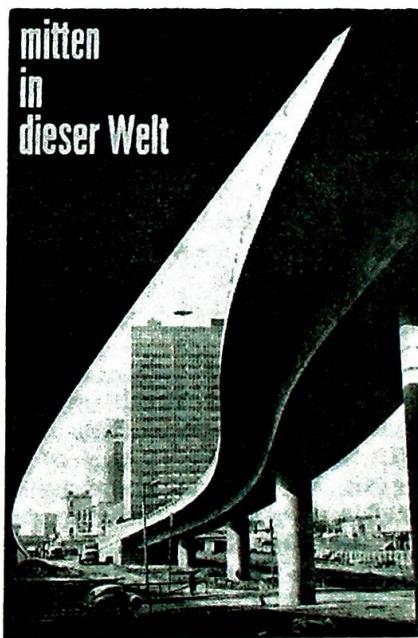
I denne forbindelse kan det gjerne pekes på et dokument fra Konsilet om Kirkens forhold til de ikke-kristne religioner. Der tales det med stor respekt om de verdier som finnes i det religiøse liv hos mange som ikke bekjenner seg til den kristne tro.

Alt i alt må vi vel si at kjennskap til Kristi positive vurdering av de to samaritanere egentlig kommer vel med i vår kristendoms-kunnskap. Den minner oss om at kristendommen først og fremst betyr å vise en holdning, ikke å kjenne en teori. Hvis vi husker på dette, så er det gode muligheter for at vi etter hvert blir bedre og mer effektive budbringere av den tro vi bekjenner oss til.

KATOLSK FORUM

Katolsk Forums høstsemester åpner tirsdag 1. oktober, da pater Hallvard Rieber-Mohn gir en analyse og vurdering av pave Paul VI's rundskrivelse «Humanae Vitae», om fødselsreguleringen. Tirsdag 8. oktober taler pater Albert Raulin om «Cølibatet — kall eller påbud?». Tirsdag 15. oktober vil overlege Willey Olsson ta opp problemet «Ungdom og narkotika», og tirsdag 22. oktober taler en ekseget fra dominikanernes kloster i Lund, Sverige, pater R. J. Kieffer over emnet «Kan vi stole på Nytestamentet?». Den 29. oktober vil pater Finn Thorn tale om «Fra Rom til Uppsala», og trekke opp perspektivene i disse to økumeniske verdenskirke-møter. Høstsemesteret avsluttes tirsdag 5. november, da lege Nils Johan Lavik vil tale om «Kirken og nyradikalismen».

Foredragene vil finne sted hos Dominikanerne i Nebergsgaten 15, hver av de nevnte tirsdager kl. 20. Der får en også, på henvendelse, mer detaljert program for foredragsserien.

Plakat fra den 82. tyske Katholikentag

DE TYSKE OG BELGISKE BISKOPERS STANDPUNKT

Siden forrige nummer av St. Olav har det kommet erklæringer fra flere bispekonferanser om encyklikaen *Humanae Vitae*.

De tyske biskopene møttes den 29. og den 30. august i Königstein/Taunus og sendte etter sine overlegninger ut en pressemelding. Innledningsvis sier biskopene, ifølge KNA, at den uvanlig livlige debatten om pavens rundskrivelse gjør det nødvendig for dem å komme med en klar og veiledende uttalelse. Vi kommer med en slik uttalelse fullt vitende om de håp og spørsmål og den nød og de vanskeligheter som er forbundet med ekteskapet i dag, heter det.

Når det gjelder den ondsinnete og leilighetsvis pinlige kritikk viser vi til at encyklikaen i overensstemmelse med det annet Vatikan-konsils lære er skrevet med forståelse og respekt for den menneskelige persons verdighet og ektefellers gjensidige kjærlighet, sier biskopene. Rundskrivelsen peker på menneskenes meget alvorlige problemer og bekymringer: Spørsmålet om rett og grenser for manipuleringer med det menneskelige liv, befolkningsproblemer i utviklingslandene, de statlige inngrep i ekteskapets intime liv osv. Man må heller ikke glemme at paven klart sier et *ja* til det ansvarlige foreldreskap.

Vanskelighetene, som også har ført til kritiske uttalelser blant kirketro katolikker, ligger i encyklikaens bedømmelse av metodene for en fødselsregulering. I forbindelse med den verdensomspennende teologiske diskusjon som har foregått om disse ting, er mange katolske kristne, legfolk og prester, kommet til en overbevisning som ikke blir bekreftet av rundskrivelsen. De spør seg derfor om encyklikaens rekkevidde, dens direkte innvirkning på deres personlige holdning.

Rundskrivelsens lære om fødselsregulering er en autentisk læreuttalelse, men ikke en ufeilbar avgjørelse. Den fordrer først og fremst at den blir mottatt og beredvillig studert av alle katolske kristne. De som kan danne sitt familieliv og sitt ekteskapelige liv etter pavens tanker kan stole på Guds hjelpende nåde. Også ikke-katolske kristne i øst og vest har

gitt paven sin støtte i denne sak.

I det forløpne år har vi tidligere pekt på nødvendigheten av å lytte til det kirkelige læreembedets uttalelser om det kristne liv. I den forbindelse har vi heller ikke utelukket muligheten for at en katolsk kristen av alvorlige, gjennomtenkte grunner kan ha en avvikende mening i forhold til læreuttalelser av ikke ufeilbarlig karakter. Tydeligvis er mange samvittighetsfulle katolikker, prester og legfolk, overbevist om at de står i en slik stilling hva angår spørsmålet om fødselsregulering. Som alltid fordrer dannelsen av vår samvittighet også her bl. a. en kritisk selvprøvelse. På den annen side må alle ta hensyn til en ansvarlig avgjørelse i samvittigheten til andre mennesker.

Når det gjelder det foreliggende spørsmål, vil vi nevne følgende prinsipper:

Alle er forpliktet til å studere og tenke igjennom encyklikaens uttalelser.

Alle som tjener Kirken i forkynnelsen av troen bærer et spesielt ansvar for at de samvittighetsfullt gir opplysninger om budskapet i den pavelige rundskrivelse.

Sjelesørgere vil i sitt arbeide, særlig når det gjelder forvaltningen av de hellige sakramenter ta hensyn til den ansvarsbevisste samvittighetsavgjørelse hos de troende.

(Såvidt vår oversettelse av KNA-meldingen som forhåpentligvis er dekkende. Den 3. sept. kom også en annen uttalelse av de tyske biskopene hvor de oppfordrer til fortsatt samtale om disse problemer mellom teologer, ektefolk, prester og sjelesørgere samt grupper som er engasjert i legmannsarbeidet og katolske publisister.)

Det belgiske hierarki har den 1. sept. i Brussel offentliggjort en uttalelse hvor det heter, igjen ifølge KNA, at ingen som ikke kan slutte seg til den pavelige rundskrivelsens uttalelser om fødselsregulering dermed må føle seg avskåret fra Guds kjærlighet. Biskopene ber de troende om nøye å studere encyklikaen. De må ikke overse pavens vesentlige og fundamentale erklæringer om ekte-

skapets verdi. Det er beklagelsesverdig at mange leser encyklikaen bare med oppmerksomheten festet på de avsnitt i dokumentet hvor paven ikke kan godta visse kontrollerende metoder. Men biskopene fortsetter omtrent slik: Når likevel troende etter ansvarlig studium av saken og av rundskrivelsen kommer til en annen avgjørelse, har de rett til å følge sin overbevisning.

Vi kan ikke gå ut fra at alle som ikke ser rundskrivelsens argumenter som overbevisende, handler ut fra egoistiske eller hedenske motiver, heter det i en engelsk oversettelse av de belgiske biskopers erklæring. Vi må bl. a. godta at den endelige avgjørelse i disse saker ligger hos ektefellene selv, og at de må ta sin avgjørelse foran Gud.

Andre nyheter som vi bare kan referere ganske kort:

De katolske biskoper på New Zealand understreker i en erklæring at et grundig studium må gå forut for enhver stillingtagen til *Humanae Vitae*.

Biskopene i England og Wales møttes for noen dager siden, den 17. september for å drøfte saken. Det har vært stor forskjell i enkelte biskopers fortolkning av rundskrivelsen og de disiplinære tiltak de har truffet.

For alt slike meningsmålinger kan være verd, skal nevnes at National Opinion Polls siste undersøkelse i Storbritannia mener at 54 prosent av landets katolikker går imot pavens uttalelser om fødselsregulerende midler. 39 prosent godtar pavens uttalelser, syv prosent er usikre.

Stockholms biskop, mgr. Taylor har i et hyrdebrev beklaget de personlige angrepene på pave Paul. Man må ellers vise forståelse for at

LESERNE SKRIVER

Humanae vitae

Hr. redaktør.

Jeg vil gjerne få lov å takke redaksjonen for den kloke behandling av Humanae Vitae i St. Olav. Spesielt vil jeg takke for «Socialismens Tragedie» av Gunnel Vallquist. Hun belyser på en ypperlig måte min egen situasjon.

Gerd H. Frosla.

Humanae vitae

Hr. redaktør.

Det ville være gledelig om «Humanae vitae» ga anledning til en virkelig «åpen norsk debatt», ikke bare om barnebegrensning, men om også andre aktuelle katolske emner. Vi trenger i så høy grad et åpent forum og det er til skade at vi ikke har det. Det er intet mål i seg selv å ønske polemikk mellom trosfeller, men det er direkte galt å utelukke andre meninger enn sine egne, og det er skadelig for alle parter hvis de som burde vite bedre ikke er klar over de sterke spenninger som finnes også i norsk katolsk miljø i denne tid.

Jeg tillater meg derfor — og jeg er ikke alene om det — å rette en inntrengende appell til «St. Olav» om å bli et virkelig liberalt og åpent katolsk organ for diskusjon.

Diskusjonen om «Humanae vitae» dreier seg i Norge mest om de samvittighetskvaler som encyklikaen har skapt for dem som alt hadde begynt å diskontere en forandring i Kirkens holdning med hensyn til den kunstige barnebegrensning. Disse mennesker har krav på alvorlig medfølelse, det har alle som har konflikter og problemer. Og når disse katolikker nu finner seg henvist til sin egen samvittighets avgjørelse, så får de det ikke så meget lettere. Ethvert menneske er til sist stillet alene med sin samvittighet overfor Gud, men vi vet jo også for et skrøpelig organ vår samvittighet er. Vi vet at selv i den verste villfarelse kan et menneske mene seg i god tro. Fra krigens tid har vi uhyggelige illustrasjoner av i hvilken grad den menneskelige samvittighet kan fare vill, såvel individuelt som kollektivt.

Vi har i våre vestlige samfunn nu en

mange katolikker betrakter pavens ord med skuffelse, og biskopen betoner at rundskrivelsen ikke er noen ufeilbar avgjørelse. (Den nordiske bispekonferansen møtes i Helsingfors i slutten av denne måneden.) Red.

ganske lang erfaring med den kunstige prevensjon, med de reduserte barnetall og de små familier som skulle sikre trygghet, høy levestandard og stabilitet. Dette har bare så absolutt ikke slått ut i sosial effekt. Vi befinner oss i en tilstand av «familiens krise» og skilsmissetallene fortsetter å stige. Mere enn noensinne er det blitt klart at ekteskapet er en uhyre krevende livsform og at denne form ikke faller moderne mennesker lett.

Vi har også lang erfaring med den frie seksualitet. Den har ikke befridd mennesker for angst og nevroses slik som feiltolkning av Freuds erfaringer en tid syntes å forespeile. Den har tvertimot ført med seg et seksualmorsk kaos som så langt fra å være befriende, har ført til belastning med seksualtvang. I yngre og yngre alder føler tilvoksende mennesker at de må søke seksuelle opplevelser, eller snarere underkaste seg dem, fordi dette hører med til konvensjonene.

I dette kaos har «Humanae vitae» gjenopprettet en balanse som langt på vei var ved å gå tapt, og tapet var stort og ikke lykkebringende.

Endel katolske prester i utlandet har i denne tid stått frem og erklært cølibat umulig for dem. De er et mindretall, men får stor publisitet. Det samme får katolske ektefolk som har inngått sine ekteskap under de retningslinjer Kirken har trukket opp, men som nu erklærer seg ute av stand til å akseptere de samme linjer. Selvom det her dreier seg om et fåtall i begge grupper, så er det klart at disse vitnesbyrd gjør inntrykk og understøtter synet på seksualimpulsens dominans i menneskelivet. Visst har katolske ektefolk også tidligere avveket fra Kirkens forskrifter — hvilket bud blir ikke overtrådt og hvilket bud er ikke i mange situasjoner for tungt for mennesker. Men forskjellen er at tidligere ble dette oppfattet som de enkeltes ansvar, idag fremsettes det som deres krav.

Hvis katolikker som har mottatt prestevielsens sakrament og hvis katolske foreldre som har meddelt hverandre ekteskaps sakrament ikke kan akseptere krav om seksuell avholdenhet og disiplin, hvem mener de da at dette kan forlanges av? Disse grupper har stort ansvar for det hele syn på menneskets mulighet i seksuallivet. At det her dreier seg om de sterke drifter i mennesket og at menneskelig svakhet kan svikte overfor selvdisciplineringen, er sikkert. Men hvis selve prinsippet forkastes, hvor vil man da sette grensen? — — —

Borghild Krane.

Drawing It fine by John Ryan

“Psst . . . !”

Vi har hørt at over 500 representanter for verdens katolske presse (som bl. a. teller 142 dagsaviser med et samlet opplag på 6,8 mill. og en hærskare ukeaviser, tidsskrifter og magasiner) møttes i Berlin i juli måned. Siktepunktet var forsåvidt klart allerede da, det gjaldt denne pressens rolle i dagens Kirke og i dagens samfunn, og det ble sagt kloke ord i Kongresspalasset både om ansvarsforhold og nødvendig frihet. Men da *Humanae Vitae* ble offentliggjort noen uker senere, ble likevel enkelte spørsmål og problemer uventet og brått akutte: var det nok armslag allerede til at den katolske pressen, iberegnet den direkte «kirkepresse» kunne fungere som et moderne, selvstendig informasjonsorgan i den situasjon som plutselig oppsto?

Det er ting som tyder på at svaret er ja. Våre venner i den engelske Catholic Herald er her et godt eksempel, avisens holdning førte med en gang til en ny storm blant prestene og i legfolket. I en menighet klippet sognepresten omhyggelig bort alle nyheter og tanker som han mente var skadelig for han tillot salg i våpenhuset. En av avisens fremste medarbeidere ble utsatt for sterke personlige angrep også. Men den redaksjonelle ledelse holdt fast ved sin rett til åpen og fri informasjon og debatt, og i et brev som gjengis i avisen den 6. september rykker åtte skribenter (deriblant Tablets redaktør Tom Burns) ut med en uforbeholden hyldelse til avisen. De anser at den har forsøkt å gi et balansert bilde av den nåværende uro og forvirring og at den har åpnet

(Forts. side 290)

BLIKK på TIDEN

ETTER UPSALA

■ Fjernsynets Sverre Tinnå hadde 9. september kalt tre av Den norske kirkes Uppsalafarere til samtale i studio om deres inntrykk fra verdens-kirkemøtet: To teologer og en legmann. Forskningsstipendiat Gaute Gunleiksrud har ofte markert sitt sosiale engasjement, og overrasket derfor ikke ved å si ting om kristendom og solidaritet med verdens nødlidende som åpnet radikale vyer og sterkt kritiserte «det bestående» ute og hjemme. Det overraskende, som vel mange må ha merket seg i vårt konservative kristenfolk, var at han svært langt på vei fikk følge av de to andre, «Luthersk Kirketidende»s redaktør, lektor Andreas Aarflot og sivilingeniør Jens Wisløff, som vel begge står temmelig sentralt i det nevnte kristenfolk. Sammen leverte de tre, i en klok og nyansert samtale, et utmerket bevis på at et slikt program kan bli godt, også når de skarpe sammenstøt og gnister uteblir, fordi de samtalende er temmelig enige. Slik kom de til å formidle inntrykket av en fruktbar og ny inspirasjon og et sindig, nyansert oppbrudd fra altfor gamle posisjoner. Perspektivene var utvidet, på en måte en sjelden møter i norsk kristendom, og med tillitvekkende skjønnsomhet.

De norske delegater til Upsala befant seg i en paradoksal situasjon: Hjemme virket de «radikale», i Upsala «konservative», for å uttrykke det litt forenklet. I Norge er det visst ennå «radikalt» bare å snuse på økumenikken og verdens-kristendommens sosiale forpliktelser i vår tid. I verdenssammenhengen fremtrer de sølle norske økumener gjerne tvert om som svært så vaktsumme tradisjonister, i hjelpenn mot «seku-lær-teologiens» utviltsomme farer.

Fjernsynsprogrammet viste, at dette er slett ingen dårlig posisjon, men tvert om til forveksling minner om den bevisste formidling av impulser vi trenger i norsk kristenliv, men ikke bør ta inn «ferdigpakket» og kritikkløst. De tre var skjønt enige om kontakten og samtalen med andre kirker, både ute og hjemme, blant annet gjennom felleskirkelige råd. Sverre Tinnå glemte(?) dessverre å uteske deres mening om katolsk medlemskap i et norsk felles-kirkeråd — et brennbart emne.

ØVRIGHETENS NEI

«En smule pusterom».

På den motsatte fløy i skolepolitikken er formålparagrafen

■ Den norske skolens kristelige formålparagraf kan av og til minne om en elastisk strikk: Den kan strekkes langt i alle retninger. Men også en strikk kan ryke. Foreløpig har vi både statskirke og enhetlig evangelisk-luthersk konfesjonsskole ene og alene på grunn av denne tøyelighet i begrepene. Den kristelige oppdragelse er for somme simpelthen Den norske kirkes «dåpsundervisning» — en læremessig konsekvens av et sakramente som de aller fleste norske barn har mottatt. Dette er Grunnlovens opprinnelige hensikt.

tålelig bare så lenge den kan uthules eller fortolkes inntil det ukjennelige: Barna skal selvfølgelig vite om kristendommen, fordi den nå engang er det historiske grunnlag for vår egen kultur, men uten noen prinsipiell religiøs preferanse og i et klima av åpen og mest mulig forutsetningsløs toleranse overfor alle livssyn og trosholdninger. Imens strekker og strekker sekulariseringen på den allerede stramme strikk. På begge fløyene bedrives det iherdig politikk i livssynsspørsmålet. Det nyopprettede Norsk Lærerakademi er et fremstøt for å bevare utdannelsens ortodokst kristne karakter. På motsatt fløy har et initiativ også fått adskillig blekk til å flyte: En gruppe lærerskole-elever ved Sagene Lærerskole i Oslo har startet en privat gerilja for å oppnå en alternativ religionsundervisning. De vil studere religion (kristendommen innbefattet) som *fenomen*, mer enn som forpliktelse og rettroenhet. Det ville være merkelig om ikke et slikt forslag kom frem i et moderne samfunn som vårt, det merkelige er vel at det kommer så sent. At det i sine konsekvenser trolig strekker strikken over evne, og setter såvel konfesjonsskolen som statskirke-ligheten i fare, gjør de atten ungdommenes tiltak til noe mer enn en bagatell, rent ut sagt til skolepolitikk av vidtrekkende art.

Det er kanskje dette som først og fremst som har fått Kirke- og Undervisningsdepartementet til å svare blankt nei på anmodningen om hjelp og støtte i uteksperimenteringen av forslaget. Det er neppe klokt. Lærergjerningen er et så vidt almenmenneskelig kall, og de norske skole-alternativene utenom statsskolen så vidt få, at steilhet på dette punkt kan føre oss ut i diskrimineringer som er uverdige et demokrati. Mon det ikke er for kortsynt å tolke dette initiativet ene og alene som et fremstøt mot kristendommens plass i skolen, som ennå er rommelig. Det kunne jo være et rimelig krav om en smule pusterom i lærergjerningen for folk som enten har et annet livssyn enn det kristne, eller personlig står utenfor den statlige konfesjon. Det kan i høy grad kreve noe mer enn en «fritagelse» i leseplanen og timeopplegget, om en skal ha skolens og samfunnets interesser for øyet.

LITURGISK FORMSPROG

■ Konfesjonell tilhørighet har ikke bare noe med læresetninger å gjøre, kanskje ikke engang først og fremst. Familie-miljø og oppdragelse, åndstype og temperament spiller også inn. Ikke minst det sistnevnte. Det slår en over en enquête som «Morgenbladet» (2. september) har foretatt angående gudstjenesteformene. Bakgrunnen er en viss utålmodighet, særlig i de mer tradisjonelle protestantiske samfunn, over «stivnede former», mangelen på spontant uttrykk og egen-aktivitet i liturgien. De kristne menigheter verger seg med rette mot å bli hva en amerikanske sosiolog har kalt *the lonely crowd* — en flokk av ensomme. Fellesskapet, uttrykt i gester og kontakt, dras i forgrunnen og den sky individualisme og «privatreligion» som preget mange i forrige slekteledds kristne, er under sterk kritikk: Ingen må leve Gudslivet som «enere», fordi det er betrodde et folk.

Det kan gå manér i slikt også. Et menneskes Gudsforhold (som aldri kan isoleres fra dets forhold til andre mennesker) har både et dypt personlig og et sosialt perspektiv. Den kristne er både «den ensomme troende» og del av et forpliktende og givende brorskap. Ensomhet og fellesskap er begge nødvendigheter, og det er ikke noen løsning å erstatte tidligere tiders rasende individualisme med masete «medmenneskelighet» som ikke leverer noen plass for det strengt og intimt personlige.

Og så er der altså «formene» — og formløsheten! — i gudstjenestelivet. Liturgi er ikke estetikk, men den har noe med estetikk å gjøre, og det kan være meget kristelig å insistere på dét. Høykirkelige svermerier for praktliturgi har vi aldri hatt mye av i Norge — til gjengjeld har det spontane folkelige

EN KLOVN

Da jeg bladde gjennom årgangen for 1948 for å se hvordan 100 års jubileet ble feiret, fant jeg et lite referat fra en ganske almindelig hverdagsfest også.

Midt opp i alle de mer pontifikale affærene, om De forstår hva jeg mener.

Det var en kort beretning om noen katolske damer som hadde hørt på et foredrag og sett noen lysbilder. Et par av dem serverte kaffe til slutt, og så sto det omtrent følgende:

«Kruttssterk kaffe, skal si den forsvant fort. Etterpå forsvant vi også.»

Det er mystiske ord som får meg til å tenke på moderne raketgreier, nedtelling og slikt. Jeg klarte ikke å bli kvitt en nagende bekymring:

Hvor ble det dog av disse damene?

Det må da ha vært spennende tider selvfølgelig. Men jomen har de hatt sine lyse stunder også. Tenk Dem: først et foredrag, så zoom — ut av døren og opp gjennom taket og ut i det blå. Med almindelig kaffe som drivstoff.

Nei, disse katolikkene, De. Er det

ikke det jeg alltid har sagt, det er noe muffens med de menneskene lik-som . . .

Tilleggsbemerkning:

Da lignende små mirakler neppe vil bli gjentatt i utide, er det grunn til å tro at dagens katolikker bør innrette seg på at det beste de kan gjøre i 1968, er å spre noen gnister av godt humør i sine respektive klubber og menigheter.

Og slå seg til ro med det faktum at de skal be og arbeide her og nå, ikke ut i september-himmelens skimmer av jubilerende høstnatt.

Rart sagt?

Jovisst.

Men det er som vanlig godt ment.

vært så tilgodesett at det fra sektene og vekkelses-bevegelsen har øvet press langt inn over de statskirkelige grenser, og gitt Den norske kirkes liturgi endel fortjent og adskillig ufortjent kritikk for «døde former». Domprost Per Lønning er i hvert fall villig til å eksperimentere:

«Menighetslivet er konservativt. Men hos mange, særlig blant de unge gjør det seg gjeldende en følelse av at en gudstjeneste er et rom med tunge dører hvor man har vanskelig for å komme inn. Personlig er jeg meget opptatt av nettopp dette og jeg kan i den forbindelse fortelle at vi her i Bergens Domkirke akkurat nu holder på med å innrede det gamle middelalderkapell som vil fungere som eksperimentsenter. Det dreier seg om et lite intimt rom med plass til ca. 80 personer. Her håper vi da å kunne eksperimentere slik man gjør det i katolske og i progressive protestantiske kretser. Det er meningen at alteringen og selve alteret skal ut. Isteden vil vi sette inn et enkelt, stilrent bord midt i rommet og menigheten skal grupperes rundt dette. Forsåvidt er det bare å ta mønsteret av en gammel form: Guds barn rundt Guds bord. Denne gamle form, meningsfylt på en ny måte, vil understreke nettopp fellesskapet og den aktive menighet. Presten som aktør kommer her naturlig noe i bakgrunnen.»

Kjenner vi domprosten rett, blir det ingen innrømmelser til den sentimentalitet og banalisering av det sakrale som ofte har tyngt norsk folkelig kristendom. Også den høyt priste «frihet fra formene» på lavkirkelig hold kan bli til en slags «liturgi», med stereotype og underlødige uttrykk, klisjeer og imitasjoner og talemåter som gjør lavkirkeligheten flatkirkelig. At trosvitnesbyrden har en sterk status i Bibelen er sikkert, men hvor forstemmende smakløs og upersonlig kan ikke også denne praksis arte seg i norsk kristenliv!

Et par katolikker er også spurt. Pater Albert Raulin peker på den nødvendige middelvei mellom «de subjektive følelser og det tørre ritual» og advarer mot å presse fellesskapet igjen: «Menigheten kan stritte imot hvis den blir overaktivisert. Jeg tror personlig at man skal være varsom med å forstyrre menighetens behov for andakt, for stille stunder . . . Man skal

FESTMØTET

Festmøtet i anledning av 125 års jubileet er åpent for alle som ønsker å være med. Programmet koster kr. 10 og gjelder som inngangsbillett. Alfred Taxt opplyser at man håper å ha programmet ferdig til søndag 22. september.

også være varsom med de symboler man bruker. Den slags er ikke ting man finner på i en viss begeistring, de bør tvert om behandles med nøkternhet; den indre renselse må manifestere seg i det ytre.»

Forskningsstipendiat Lars Roar Langslet har også endel på hjertet:

«Jeg tror det er viktig at en liturgi engasjerer hele mennesket, at ikke bare ordene skal være med, men også kroppen. At man ikke har bedeskamler f. eks. synes jeg er helt galt; å knele er da den riktigste ting av verden. For å få en god liturgi bør man imidlertid få former som også er vakre. Der bør naturligvis være rom for eksperimenter, men man må være på vakt mot smakløsheter som kan snike seg inn. Rent personlig reagerer jeg mot innslag av privatiserende art som vidnesbyrd og lignende, idet jeg mener den slags er fremmed for gudstjenestens egentlige natur som er å gi en samlet form for menighetens tilbedelse. Her bør avgjort det private komme i bakgrunnen.

En liturgi bør ellers ikke betraktes som en stivnet form; man må se i øynene at det nedarvede liturgiske formsprog slites ned. Jeg synes det er viktig å eksperimentere innenfor en viss ramme. Men nu er kirkegjengerne stort sett temmelig konvensjonelle og man må derfor finne frem til en form som ikke støter. Her dreier det seg jo ikke bare om en esoterisk gruppe, men om å samle hele menigheten.»

Frater Candidus.

ST. OLAV FORLAG

Cand. mag. Nils Heyerdahl er ansatt av biskopen som leder av forlagsvirksomheten.

TV

Messen den 29. sendes i Fjernsynet samme ettermiddag.

BASAR!

Alle tiders dukkebasar, og andre pene ting.

Lørdag 28. sept. kl. 17, barnas kveld.

Søndag 29. sept. kl. 19.30 for alle.

(Søndag også åpent etter gudstjenestene)

I foreningslokalet i Akerveien 5.

Begge aftener film og bevertning.

Arr. Kontaktklubben for eldre og enslige.

Den katolske kirke i Latin-Amerika er i brennpunktet for manges interesse disse siste ukene. Kort etter pave Paul VI's besøk i Bogota, kom den latin-amerikanske biskopkonferansen sammen til et viktig møte i Medellin hvor man etter de foreliggende rapporter å dømme både fikk bevis på de steile motsetningene som finnes mellom de såkalt konservative og de såkalt progressive krefter i hierarkiene og samtidig opplevet at konferansen arbeidet seg frem til nesten overveldende majoritetsuttalelser i viktige spørsmål. I følge KNA's referat stemte 125 av 130 stemmeberettigede biskoper klart ja for et dokument om *freden* hvor det bl. a. heter at «Kirken er en fredens Kirke, men den er ikke pasifistisk». Bruken av vold ble to ganger fordømt i dokumentet, men bisko-

LATIN-AMERIKA:

KONFERANSEN I MEDELLIN

pene erklærte også at vold er rettferdig under visse bestemte forutsetninger. Disse forutsetninger er til stede når et folk handler i rettferdig nødverge mot et tyranni, både mot en person eller flere personers tyranni eller mot samfunnsstrukturenes tyranni. Dokumentet innrømmer videre at det hersker slike situasjoner i Latin-Amerika at mennesker kan fristes til bruk av vold.

(Pave Paul har flere ganger kommet med uttalelser om dette problem som nå er akutt i Latin-Amerika. I sin rundskrivelse «Om folkenes utvikling» sa paven bl. a.: «Men erfaringen viser

at revolusjonære oppstander — unnatt der hvor et klart og vedvarende tyranni undergraver landets vel og de fundamentale menneskerettigheter på en alvorlig og farlig måte — bare fører til ny urett, ny ulikevekt og nye katastrofer.» Under sitt opphold i Bogota kom paven med en klarere forklarende uttalelse av bruken av vold, samtidig som han uttrykte sin dype sorg over situasjonen i verdensdelen.)

På bispekonferansen i september ble det også rettet en appell til de herskende klasser om at de ikke måtte utnytte den katolske kirkes fredelige innstilling og sette seg imot de nødvendige og dyptgripende sosiale reformer som trengs. Kommer de herskende klasser selv til å bruke maktmidler, må de bære ansvaret for å ha fremprovosert eksplosive forhold, heter det. Biskopene bønnfaller regjeringene om å stoppe urett og misbruk av de fattige, om å revidere sine rustningsbudsjetter og begynne en virkelig krig mot sult, barnedødelighet og analfabetisme.

I dette korte og ufullstendige referat må ellers også nevnes to uttalelser i forbindelse med biskopenes møter: Erkebiskopen av Lima, kardinal Juan Landazuri Ricketts sa rett ut i en tale til 160 kolleger at «gamle biskoper som ikke hadde helt tilegnet seg det annet Vatikankonsils nye tanker og mål, er en hindring for Kirkens fornyelse i Latin-Amerika.»

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 22. september: Sekstende søndag etter pinse.

MANDAG: Linus, pave og martyr.

TIRSDAG: Vår Frue av Mercede.

ONSDAG: Ferialdag.

TORS DAG: Kyprian og Justine, martyrer.

FREDAG: Kosmas og Damian, martyrer.

LØRDAG: Wenceslaus, hertug av Bøhmen, martyr.

SØNDAG 29. september: Syttende søndag etter pinse.

MANDAG: Hieronymus, prest og kirkelærer.

TIRSDAG: Remigius, biskop.

ONSDAG: Verneenglenes fest.

TORS DAG: Teresia av Jesubarnet.

FREDAG: Frans av Assisi.

LØRDAG: Placidus og hans medmartyrer.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Joseph's Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	} Arendal
Lunden Kloster	
St. Elisabethstrenes Pleiehjem	} Bergen
Sta. Katarinahjemmet	
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	} Hammerfest
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	} Hønefoss
St. Franciskusstrenes Moderhus	
Øyenklinikken	} Lillestrøm
St. Josephs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinik, Hamar	
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikael's Kirke	} Tromsø
St. Mikael's Prestegård	
St. Theresia Hosp.	} Trondheim
St. Franciskus Hosp.	
St. Magnus Kirke	} Tønsberg
St. Magnus prestg.	
St. Elisabeth Hosp.	} Tønsberg
Vår Frue Kirke	
Bispegården	} Tønsberg
St. Olavs Kirke, Bispegården	
St. Olavs kirke	} Tønsberg
St. Olavs Prestegård	
St. Olavs Klinik	} Tønsberg

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Onsdag 2. oktober: Messe i St. Olavs kirke kl. 19. Deretter samvær i foreningslokalet med kåseri av fru Ragnhild Nylund: «Helgen med hvite hender».

Alle interesserte damer er velkomne.

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO

Enerhauggt. 4 - Tlf. 67 23 83
Kontortid 11—13

Alle dager unntatt lørdag

LEGMANNSRÅDET OSLO KATOLSK BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i
Akersvn. 5, 1. etg. Tlf. 20 72 26

Menighetspleien

har midlertidig sitt kontor på St. Josephs Institutt hver onsdag fra kl. 11—12.

Oslo Katolske Bibliotek

Akersvn. 5, Oslo - Tlf. 20 72 26

Åpent hver dag unntatt lørdag kl. 11—13.

Mandag—Onsdag—Fredag også fra kl. 17—19.

KATOLSK INFORMASJON

P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

« — — dyptgripende sosiale reformer trenges.»

Og jesuittenes øverste leder, pater Pedro Arrupe har i et brev til alle medlemmer av jesuitterordenen i verdensdelen bedt dem om å legge vekk «alle tegn på en aristokratisk eller borgerlig holdning». — ing.

LESERNE SKRIVER

Nordisk øye og eksotisk uttalelse.

Hr. redaktør,

I bladets nr. 17 beklager Frater Candidus at Vatikanet ikke med tilstrekkelig omhu velger sine offisielle og offisiøse talerør. Undertegnede har mindre greie på dette. Men derimot har han på nært hold her hjemme kunnet observere hvordan enkeltmennesker er kommet til å oppfatte seg selv og gjerne av andre også er blitt oppfattet som offisielt og offisiøst talerør for vårt eget «Lille-Vatikan». Med forbløffende skråsikkerhet kan det således, med enslags personlig ufeilbarlighet, tales om hvordan et «nordisk øye» ser på saker og ting. Det samme nordiske øye

opptrer endog i flertall og taler om at det som skrives i Vatikanets organ «går stikk imot våre egne dypeste instinkter for hva katolsk kristendom egentlig er for noe». Frater Candidus' instinkter kan og skal respekteres. Men det var bedre om han ikke valgte den kongelige personlige flertallsform og heller benyttet «jeg» og «mine» istedenfor «vi» og «våre». Ellers smaker det av demagogi.

Med hvilken omhu vårt «Lille-Vatikan» har valgt sitt eller sine talerør er et spørsmål som etterhvert er kommet i forgrunnen i mange katolske menneskers bevissthet her hjemme. Svaret kan bare den gi som har valgt eller tolerert dem. Vi andre

får nøye oss med iallfall ikke å glemme det gamle ord: «Enhver gjør best i å feie for sin egen dør.» Vatikanet er iallfall svært langt borte. Vi får håpe at ledelsen der ikke er i de aller dårligste hender iallfall.

Frater Candidus' siste proklamasjon lyder slik: «Kirken dikterer ikke samvittighetene, den veileder dem.» Jo, jo. Det lyder pent og riktig. Allikevel har vår biskop i selvsamme nummer av bladet, i full overensstemmelse med Vatikanet og den kirkelige læremyndighet forøvrig, noe annet å si. Han taler om det som skal forme samvittigheten. I sin realitet er dette noe langt mer enn bare å veilede. Selvsagt dikterer Kirken intetsomhelst. Det er jo også en umulighet. «Tanker er tollfri.» Men, heldigvis får en si, er det nok så at de fleste av oss *vet* at den *troens lydighet* som Kristus selv og dermed også Kristi kirke forutsetter nettopp av dem som tror, er noe langt mer enn helt uforpliktet å «låne øre» til en vennlig veiledning. Derfor forstår nok de fleste at stemmen fra «Osservatore Romano», selv om den bare er kommet til oss som et løsrevent sitat, allikevel har mer kontakt med katolsk virkelighet enn det «Blikk på tiden» vår hjemlige «Osservatore Osloensis» gir oss. Blikk på tiden bør nemlig ikke for sterkt adskilles fra et blikk fremover og bakover mot evighet og evig sannhet.

Frater Stupidus.

Det er hygge i en
pakke Tiedemanns Gul
—fordi den smaker så godt!

*Blyvinduer
Glassmalerier*

til kirker og kapeller

~~~~~

G. A. LARSEN

ETABL. 1885

*kunst- og bygningsglassmester
Speilfabrikk*

NORDAHL BRUNS GATE 7, OSLO

© 2402-64

KATOLSK PRESSE

(Forts. fra side 285)

spaltene for nøktern diskusjon og debatt om spørsmålene.

En lignende hyldest kunne ha vært rettet til mange andre også, for eksempel til den tyske katolske nyhetstjenesten KNA og til katolske journalistvenner verden over.

Men tilbake til kongressen i Berlin. Wiens erkebiskop, kardinal König var en av hovedtalerne der og nevnte spesielt spørsmålet om pressens frihet: «Legfolket, det vil også si journalistene, må vente at biskopene hjelper, bistår og styrker dem i deres arbeide, men ikke at de gir dem detaljerte instruksjoner og direktiver. En slik sendelse har ikke biskopene fått.»

Kardinalen bemerket videre at «journalistene ikke er utpekt til enedommere over kirken. Det ville ikke være noen god handel hvis *prestestyret* skulle avløses av et *journaliststyre*», sa han.

«Konsilet har særlig og meget inntrengende informert biskopene og prestene og prestene om at vår oppgave ikke er å herske, men å tjene. Hvis den katolske journalist også kan betrakte sin oppgave som en tilsvarende tjeneste, er

det hans rett å kunne si et åpenhjertig ord og til tider enda et beskt ord hvis han oppriktig mener å ha konstatert feil og mangler ved kirken. Det er under visse omstendigheter ikke bare hans rett, men også hans plikt.»

To andre interessante innlegg i den løpende diskusjon om katolsk presse bør også studeres. I slutten av juli hadde sjefredaktøren i det østerrikske katolske nyhetsbyrået *Kathpress*, dr. Richard

HALDEN

HALDEN	
<i>Halden-firmaer</i>	Karl Knap ^{1/2} Tlf. 2710 Bygningsartikler - Rør og Maskinforretning Linoleum

H. ANDERSEN

Bok- og Papirhandel

Storgt 24 HALDEN Tlf. 2424

F. JØRGENSEN

Aut. rørlegger - Rørhandel

Tlf. 1844

BERGEN

BERGEN	
USLITELIG MODERNE og sanitært Kjøkkenutstyr i rustfritt stål DIDR. ANDERSEN & SØN A/S Telgr.: Glas Bergen Tel. 15 090	Strandgaten 60 Glass - Porselen - Stentøy

1/2 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482

BERGEN

MØHLENPRIS BAKERI

S. Aakre

Tlf. 11 616

NYGÅRDSGT. 19

HOPSDAL & DAHL A/S

Aut. Installatør, Radio- og Utstyrsforretning

TORNØGÅRDEN - BERGEN

K. & J. SOLHEIM
 Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
 Egen Pøsefabrikk

Solheimgt. 25
 Tlf. 99 016 Bergen

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjell»

VESTA · HYGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

Strandgt. 4 - Telefon 15020 - Bergen

En gros - Telefon 10 106

UR

hos

FINCKELSEN

I Nygårdsgaten v/Eldorado
 og
 i Sletten Shopping Senter

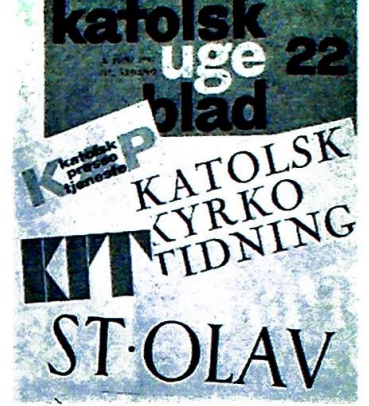
Barta en artikkel hvor han bl. a. pekte på at en ny generasjon har kommet til orde i dagens katolske presse, det er en generasjon som ikke bare er skrivekyndig, men som lever, tenker og føler med og i Kirken. Disse unge journalistene ser det som sin oppgave å informere om andres meninger og syn. Hovedsaken er ikke lenger å skrive ned ferdige svar på alle ting. Den nødvendige og fruktbare uro som idag hersker både i verden og i Kirken har også slått ned i den katolske presse. Og mange troende som ikke er vant til kritikk og diskusjon, men ennå mener at hvert trykt ord i et katolsk blad må være en trossannhet, reagerer på denne tingenes tilstand med øket uro.

Dr. Barta stiller i sin artikkel spørsmålet om katolikken ønsker en fri presse, om de ønsker katolske journalister. Han peker på at katolsk presse

trenger to ting for å kunne arbeide: tillit og den nødvendige materielle støtte. Ønsker man en sunn katolsk presse, må man gi den tillit og frihet, sier han.

Spennende tanker om disse problemer hørtes også fra Hannes Burger, stedfortredende sjefredaktør i Münchener katholischen Kirchenzeitung i et radioprogram nylig om tysk kirkepresse. Programets tittel var forøvrig — typisk for tyske trosfellers diskusjon akkurat nå om slike ting — denne: Ihr Blatt, Herr Bischof?

A. R.

OSLO

Johan Olsen & Sønner

Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 42 99 90

OSLO

Joh. Weydahl & Co

Oslo - Centralb. 68 18 07

KAFFE

og
HERMETIKK
en gros

TÅSEN BOK- OG PAPIR A/S
ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Oslo 8
Tlf. 23 02 40

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØNN

Gladsvai 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II
Tlf. 33 36 24 - Oslo
Tlfgr.adr.: RUSTFRIKNUT

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

KVALITET I
KJØTT, FLESK OG
PØLSEVARER

Jens J. Andersen
TØYENGT. 2. Oslo

Å SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK

« KLAR »

Fåes i banker over hele landet

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullvålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05
Privat 55 77 87 - 69 43 72

Melitta
KAFFEFILTER

KAFFETRAKTER

og ekstra fin snusmalt
kaffe gir

BEDRE KAFFE
DRØYERE KAFFE

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedrørende adresseforandring, kontigent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48.

Film

Ennå ikke

«Smuglere» er en norsk film — så skal man altså til igjen. Er det bare en fordom dette, at norsk film ikke på langt nær holder internasjonale mål? Gid det var! Men en kritiker er forpliktet på sannheten, hele sannheten og intet annet enn sannheten. Regissøren *Rolf Clemens* hører til den yngre garde i norsk film, det har vært grunnlag for å erklære ham «lovende». Vanskeligheten ved denne kompliment er bare at den kan ikke forlenges så svært meget, og «Smuglere» er dessverre ikke det gjennombrudd en kunne ha unnet en mann med så gode anlegg.

Arthur Omres roman om vårt lokale Chicago under forbudstidens motorbåt-kriminalitet hadde sin sjarme vesentlig i fortellemåten, det vil jo si i ord. Oversettelsen til bilder må med andre ord kompensere selve det bærende i verket — som bare «story» er det tynne saker. Det dreier seg om en ung arkitekt i pengevansker (*Baard Owe*), som velger den stadig mer storstilte og profesjonelt gjennomførte brennevins-smugling, som en vei ut av rykkerbrevnes og arbeidsløshetens triste verden. Det ender som det bør, på Botsfengslet, etter et lurvet sikk-sakk-løp med bil og båt utenom loven, tollerne og konstablene. Der oppdager han at den første kjærlighet var den beste, og man aner den tunge vei tilbake til samfunnet og den borgerlige orden, med et rehabiliterende ekteskap som belønning.

Der er bare så fortvilende lite å rehabiliteres: Menneskeskildringen er mer enn grunn, og *Baard Owe* er merkelig sjarmeløs, tildels også klosset i rollen, med adskillige overspilte scener som skriker etter strammere replikk-instruksjon. *Rolf Clemens* har best grep på fotograferingen, det bevegelige kamera og farge- og lysvirkning — er av god kvalitet. Mye arbeid er tydeligvis lagt i miljø-skildringen, men 20-årene er ikke desto mindre lagt på med vel tung hånd, og tilløp til å skape en slags norsk «Bonnie and Clyde» virker tildels patetisk hjelpeløse. Manus savner intelligens og nyansering, klippingen er god og stram langt på vei,

Baard Owe og Tom Tellefsen i SMUGLERE

men i filmens annen halvdel glipper det, og flyter ut i longører og forvirring — i et slag mellom smuglere, «lettere» og politi blir det vilt rot også for tilskuerens begripelse, og en anakronisme er det vel når en moderne «stengun» dukker opp midt i den vilt usannsynlige skytingen i Oslofjorden.

«Smuglere» faller ikke bare mellom to, men etterhvert så mange stoler at det dreier seg om et helt ubrukt møblement. Spenning, farse, miljøskildring, en strøken teskje karakterstudie og «sosiale» problemer er rørt svært så ukritisk sammen, uten at filmen får sitt tyngdepunkt, og dermed sin balanse, i noen av de nevnte genrer. Det lider den under. Filmatiske ambisjoner antydes og dementeres før de får utfolde seg. *Rolf Clemens* opererer dessuten frekt med skøyter i storm, som plutselig står mô stille i nærbildene, og forutsetter at norske tollere på spritjakt er så dumme, at publikum faktisk må være enda dummere for

å tro det de ser skildret. Det er ikke så bra.

Spillet er best ivaretatt på spinnesiden, tross litt tunge kontraster mellom last og dyd. Det blir ikke «tidskoloritt» av å feste et naivt blikk på en naiv tid. Det førstnevnte blikket må gå dypere.

En rekke av våre mer eller mindre kjente (og ditto begavede) teater-skuespillere fyller rollelisten. I sørgelig mange tilfeller føler en at de leverer rutinemessig «arbeide», intet mer. Noen ganger mindre. Både i England, Frankrike og Tyskland (mindre i USA) viste det seg allerede for årtier siden mulig å overføre scenens beste krefter til lerretet. Når det skapte en filmens gullalder i disse landene, skyldtes det «oversetterne» — de strenge instruerende herrer som hvert sekund under filmingen plukket teatret ut og satte filmen inn. Slike oversettere har norsk film åpenbart ikke. *Rolf Clemens* er dessverre foreløpig heller ikke en av dem. *brm.*

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., Bitten Sand, Gunnar Magnus og Jan Cato Møllestad.

Redaksjonsadresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 25 pr. år, kr. 12.50 pr. ½ år. Utlandet kr. 30.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.